

**Nr 140.**

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tückande av vissa kostnader för det s. k. Adalsmälet; given Stockholms slott den 26 februari 1932.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

**GUSTAF ADOLF.**

*N. Gärde.*

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementets ärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari 1932.*

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Gärde:

»Genom beslut den 17 maj 1931 tillsatte Kungl. Maj:t en kommission, bestående av fem personer, med uppdrag att verkställa en allsidig undersökning rörande anledningarna till och förloppet av de oroligheter, som kort förut ägt rum i Gudmundrå m. fl. kommuner av Västernorrlands län, jämte i samband därmed stående spörsmål. Ifrågavarande kommission påbörjade sitt arbete den 19 maj 1931 och avslutade detsamma den 20 därpå följande juli, varvid förelåg en av kommissionen avgiven berättelse om uppdragets verkställande.

Sedan Kungl. Maj:t härefter enligt beslut den 22 juli 1931 anbefallt justitiekanslersämbetet att vid vederbörlig domstol anställa och utföra åtal mot de befattningshavare, som enligt kommissionens undersökning finge anses hava brustit i fullgörande av sin tjänsteplikt eller eljest gjort sig skyldiga till brottsligt förfarande, varvid ämbetet borde äga att för åtals utförande förordna särskild åklagare, förordnade Kungl. Maj:t genom beslut den 7 augusti 1931 extra ordinarie assessorn vid Svea hovrätt Gösta Abraham Lind att från och med den 8 augusti 1931 tillsvidare i egenskap av biträdande byråchef tjänstgöra hos justitiekanslersämbetet. Genom särskilda skrivelser den 19 augusti 1931 förordnade sedermera justitiekanslersämbetet Lind att såsom särskild åklagare anhängiggöra och utföra av utredningen föranledda åtal mot vissa befattningshavare. I anledning härav anhängiggjorde Lind de anbefallda åtalen vid, bland annat, regementskrigsrätterna vid Västernorrlands regemente och Norrlands trängkår, varefter de sålunda anhängiggjorda målen enligt särskilt av krigshovrätten meddelat beslut sammanslogos till ett mål att handläggas vid förstnämnda regementskrigsrätt.

Sedan krigsdomaren i nämnda krigsrätt häradshövdingen Per Hansson beviljats ledighet för sjukdom från krigsdomarbefattningen samt vice krigsdomaren och auditören vid krigsrätten Ivar Brynolf ävensom vice auditören Erik Göransson på ansökning befriats från skyldighet att deltaga i handläggningen

av nyssnämnda mål, hava rådmannen i Stockholm Oskar Gustaf Morgan Bång och andre assessorn vid Stockholms rådhusrätt Carl Harry Sahlström, vilka båda jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 27 november och den 23 december 1931 förordnats att vara, den förre vice krigsdomare och den senare vice auditör vid ifrågavarande krigsrätt, i egenskap av ordförande och auditör handlagt berörda mål.

I enlighet med särskilda av Kungl. Maj:t under år 1931 meddelade beslut hava från anslaget till oförutsedda utgifter i allmänhet utanordnats dels till Lind ersättning under förordnandet såsom biträdande byråchef hos justitiekanslersämbetet med belopp, motsvarande vad han skulle varit berättigad uppbära såsom adjungerad ledamot i hovrätt jämte dagarvode av sex kronor, tillhoppa 400 kronor 51 öre, dels till Lind ersättning under uppdrag såsom särskild förordnad åklagare efter enahanda grunder med 4,033 kronor 2 öre, dels till bestridande av expenser, förenade med ifrågavarande åtal, 2,000 kronor, dels till stenografer, som biträtt vid krigsrättsförhandlingarna, ersättning med 2,998 kronor 15 öre, dels till Bång och Sahlström ersättning för de löneförmåner, varom de gått miste under tjänstledighet för fullgörande av dem meddelade uppdrag, med tillhoppa 2,027 kronor 13 öre, dels till andre assessorn vid Stockholms rådhusrätt Harald Källander ersättning för av honom under den 10 och den 11 december 1931 verkställd protokollsföring med 349 kronor, dels ock till krigsdomaren P. Hansson för arbete med uppsättande av vissa krigsrättsprotokoll ersättning med 450 kronor. Från berörda anslag hava sålunda för angivna ändamål utanordnats tillhoppa 12,257 kronor 81 öre.

Genom beslut den 5 februari 1932 har Kungl. Maj:t bemyndigat statskontoret att av under händer varande medel utbetala dels till Bång och Sahlström ersättning för de löneförmåner, de avstått vid tjänstledighet under januari 1932 för fullgörande av ifrågavarande uppdrag med tillhoppa 1,790 kronor 76 öre, dels ock till e. o. notarien Folke Höijer samt vice auditören Erik Göransson, vilka biträtt vid protokollsföringen, tillhoppa 837 kronor 5 öre, eller sammanlagt 2,627 kronor 81 öre; och förklarade Kungl. Maj:t tillika Sig vilja framdeles meddela beslut rörande de förskjutna medlens ersättande.

I en till justitiedepartementet insänd promemoria av den 18 februari 1932 har Lind meddelat, att den ersättning, vartill han i egenskap av åklagare i omförmälda mål för närvarande vore och ytterligare kunde bliva berättigad, torde kunna uppskattas till högst 2,500 kronor, därav 1,000 kronor beräknats i händelse målet fullföljdes till högsta instans. I en likaledes till justitiedepartementet ingiven promemoria av den 16 februari 1932 har Bång anmält, att ytterligare kostnader för målets handläggning för statsverket torde uppkomma med följande belopp, nämligen dels till Bång och Sahlström för vad dessa ytterligare fått eller kunde väntas få avstå av sina avlöningsförmåner under ledighet för uppdragens fullgörande, tillhoppa högst 3,994 kronor 22 öre, dels ock till tillförordnade assessorn vid Stockholms rådhusrätt Harry Hector för biträde vid protokollsföring under sammanträden i början av februari månad 1932 högst 375 kronor. Tillika har Bång hemställt, att, med hänsyn till beskaffenheten av arbetet med målet, vilket arbete vore särdeles omfattande och

som kändes alldeles särskilt betungande, ett därefter lämpat arvode måtte vardas honom och Sahlström tillerkänt, ävensom att de militära ledamöterna i krigsrätten, kaptenerna vid Dalregementet Bertel Wesslén och Sven Ekwall, måtte tillerkännas vardera ett arvode av 300 kronor.

*Departement-  
chefen.*

Såsom framgår av det föregående har anhängiggörandet och utförandet av det så kallade Ådalsmålet åsamkat statsverket särskilda kostnader. Till den del dessa belöpt å föregående år, hava dessa i det stora hela bestritts från anslaget till oförutsedda utgifter i allmänhet, varom anmälan lämnats i statsverkspropositionen till årets riksdag. För kostnader, huvudsakligen avseende januari månad 1932, har Kungl. Maj:t bemyndigat statskontoret att av under händer varande medel utbetala ett sammanlagt belopp av 2,627 kronor 81 öre, om vilkas ersättande Kungl. Maj:t sedermera skulle meddela beslut. De ytterligare kostnader för målets slutförande, som nu kunna approximativt bestämmas, hava beräknats till  $(2,500 + 3,994:22 + 375 + 600)$  7,469 kronor 22 öre. Härtill komma dels arvoden, som skäligen kunna tillerkännas Bång och Sahlström utöver dem tillkommande ersättning för mistade avlöningsförmåner, dels ytterligare kostnader för expenser m. m. Dessa arvoden och kostnader torde ej kunna skattas till lägre belopp än 6,500 kronor.

I infortrat yttrande i fråga om täckande av förutnämnda belopp, 2,627 kronor 81 öre, har statskontoret ifrågasatt, att Kungl. Maj:t utverkade riksdagens bemyndigande, att det under riksstatens andra huvudtitel uppförda anslaget till ersättning åt domare, vittnen och parter — från vilket anslag viss del av ersättningsbeloppet enligt statskontorets mening kunde gäldas utan att hänvändelse därom gjordes till riksdagen — måtte få anlitas för bestridande jämväl av övrig kostnad, varom här är fråga. Då det emellertid synes mig mindre lämpligt, att en oförutsedd utgift av sådan storlek som den nu förevarande belastar ett av huvudtitelns ordinära anslag, vare sig det av statskontoret ifrågasatta eller annat, lärer kostnaden i fråga böra påföras anslaget till oförutsedda utgifter i allmänhet, från vilket anslag redan anvisats medel för nu ifrågavarande ändamål.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Kungl. Maj:t må till gäldande av vissa kostnader för det s. k. Ådalsmålet av det i riksstaten uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter i allmänhet taga i anspråk dels ett mot den av Kungl. Maj:t enligt beslutet den 5 februari 1932 anvisade summa svarande belopp av 2,627 kronor 81 öre, dels ock ytterligare ett belopp av i runt tal högst  $(7,469:22 + 6,500)$  14,000 kronor.»

Till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall; och skall proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

*H. Stefenson.*